

ІСТОРІЯ ТА ФІЛОСОФІЯ

Ірина Антоненко,

студентка 4 курсу

гуманітарно-економічного факультету

Наук. керівник: **В. І. Дуденюк,**

к. філос. н., доцент (БДПУ)

ПРОБЛЕМАТИКА ТВОРЧОСТІ М. ДРАГОМАНОВА

Зміна століть постала перед нами рядом фундаментальних цивілізаційних зрушень, заради осмислення яких ми звертаємося до попередніх часів, прагнучи передбачити ризики майбутнього. ХІХ–ХХ ст. увійшли в історію як епоха соціального збурення та гострих конфліктів, як тривожний пошук гуманістичних орієнтирів та щасливого прийдешнього для всього людства. У сьогоденні нашому діалозі з минулим ми звертаємося до авторитетної постаті Михайла Петровича Драгоманова, чії історичні, філософські, публіцистичні праці заклали міцний фундамент української культури.

Творчість М. Драгоманова різнобічна й багатопланова: це і наукові праці (здебільшого з етнографії та фольклору), і яскрава політична публіцистика, в якій піднімалися найболючіші питання епохи: свободи і справедливості, розумного державного устрою, національного та загальнолюдського. Дослідники теоретичного доробку М. Драгоманова звертають увагу на такі головні аспекти його діяльності та базові концепти творчості:

1) обґрунтування оригінальної політичної теорії, що утверджувала ідеї федералізму, європоцентризму, панславізму, лібералізму (А. Круглашов, В. Дьяков, І. Качур, В. Коновальчук, О. Скакун, Т. Андрусяк);

2) формування концепції національної самосвідомості та самоідентифікації, в якій наголошується, що моральна чистота та жертвність – найнеобхідніші якості політичних діячів (А. Круглашов, О. Скакун, Т. Андрусяк, Н. Здорікова, С. Єкельчик, І. Глизь, П. Сохань, Н. Шаломєєва, О. Проценко, І. Коляда, Т. Бутченко, К. Двірна, О. Куриленко);

3) розробка теорії державно-правового порядку, основою якого слугував конституційний устрій країн тогочасної Європи (Р. Метельський, О. Скакун, Н. Прозорова);

4) М. Драгоманов, беззаперечно, є ідейним натхненником та організатором українського національного руху, в основі якого – національна українська ідея (А. Круглашов, А. Катренко, О. Болдирєв, В. Довгич);

5) обґрунтування ідеї лібералізму та демократизації суспільства (Т. Андрусяк, І. Дробот, К. Двірна, К. Сигов, Т. Хребтова);

6) засновник української соціології як науки, що має, насамперед, спиратися на емпіричні факти при аналізі соціальних процесів (А. Круглашов, Н. Новакова, Б. Матюшко).

Намагаючись зрозуміти творчість М. Драгоманова в органічній єдності, більшість дослідників зазначають, що центром тяжіння його

спадщини є, без сумніву, ліберальна ідея. Саме лібералізм з його пафосом демократичних свобод, абсолютної цінності особи, відкритості суспільства, плюралістичності культури є тим життєдайним нервом, що об'єднує різноманітні розвідки в одну світоглядну концепцію. І сьогодні, коли в Україні стверджуються гуманістичні ідеали свободи, неповторного буття людської особистості, для нас дуже зрозумілими й сучасними є слова М. П. Драгоманова: «Хай кожний вибирає собі таку віршовку, щоб тягти громадський поступ, яка йому до сподоби,... аби тільки вона вела по простій дорозі для поступу й користі всієї громади...» [2, с. 413].

Михайло Петрович Драгоманов у своїй творчості приділяє значну увагу проблемам нації та формуванню засад національної культури («Діалоги про українську національну справу», «Пропаций час. Українці під Московським царством (1654-1876)», «Что такое украинофильство», «Чудацькі думки про українську національну справу»).

На думку М. Драгоманова нація – це порода, народ, а людство можна зрозуміти як сукупність націй. Головним атрибутом нації слід вважати мову, до якої додаються інші ознаки, які ми скоріше фіксуємо емоційно-чуттєво на противагу логічній систематизації (вміння, звички, схильності, традиції). М. Драгоманов підкреслював, що найважливішою умовою успішного розвитку національних рис є вільний національний розвиток при широкому спілкуванні між націями: «...сама по собі думка про національність ще не може довести людей до волі й правди для всіх і навіть не може дати ради для впорядкування навіть державних справ. Треба шукати всесвітньої правди, котра б була спільною всім національностям» [1, с. 469]. Космополітичні роздуми автора про загальний прогрес людства, необхідність широкого культурного розвитку для всіх народів, переваги живого людського спілкування є і сьогодні для нас добрим підґрунтям в сучасному суперечливому світі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Драгоманов М. П. Чудацькі думки про українську національну справу.- Вибране. Упоряд. та авт. іст.- біогр.нарису Р. С. Міщук; Приміт Р. С. Міщука, В. С. Шандри. – К.: Либідь, 1991.-С.461-558.
2. Драгоманов М. П. Шевченко, українофіли й соціалізм.- Вибране. Упоряд. та авт. іст.- біогр.нарису Р. С. Міщук; Приміт Р. С. Міщука, В. С. Шандри. – К.: Либідь, 1991.-С.327-429.

Юлія Берегова,

студентка 4 курсу

гуманітарно-економічного факультету

Наук. керівник: **Ю. Ю. Королевська,**

ст. викладач (БДПУ)

ФЕНОМЕН РАДЯНСЬКОГО ПОЛІТИЧНОГО ПЛАКАТУ ЯК ЗАСОБУ ІДЕОЛОГІЧНОЇ ПРОПАГАНДИ СРСР (1939-1945 рр.)

Унікальність політичного плаката виражається в тому, що цей креолізований малюнок має два напрямки впливу: 1) як вираз мистецтва; 2) як головний пропагандистський інструмент формування певних настроїв та